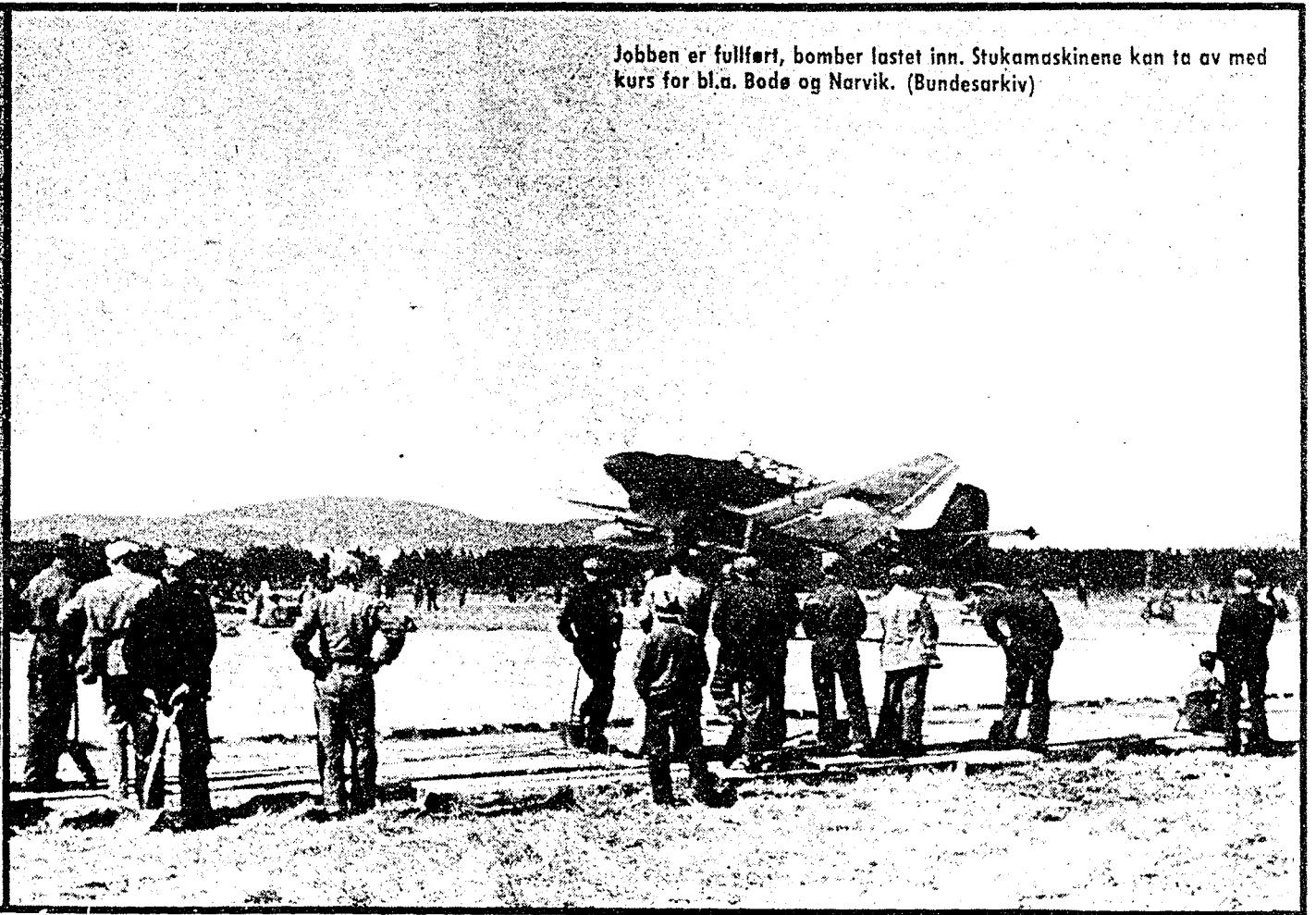

Et oversett skammens kapittel i norsk historie

**Bodø ble
bombet
med norsk
assistanse**

Jobben er fullført, bomber lastet inn. Stukamaskinene kan ta av med kurs for bl.a. Bodø og Narvik. (Bundesarkiv)

(Nordlands Amtslidende)

Nr. 94, 119. årgang.

Nordlandsposten

Bodø, lørdag 25. april 1981.

Terboven takker for god jobb

Da tyske stupbombefly gjorde seg klar på Værnes for å fly til Bodø og utslette byen, var nordmenn med på å bringe ombord bombene. Før det kom så langt, hadde de jobbet på harde livet med å gjøre flyplassen i stand for tyskerne. Nordmennene kom dit i flokk og følge, lokket av god betaling, tobakk og brennevin. På det tidspunkt kjempet andre nordmenn på mange fronter desperat mot den tyske invasjonshæren.

Den norske innsatsen på tyske flyplasser i Norge mens kampene raste som verst i 1940, er et skammens kapitel i norsk historie. Men ingen av dem som gikk tyskerne til hån den gang, ble trukket for retten. Da oppgjørets time slo i 1945, ble det trukket et glemselens slør over hele affæren.

Men bevismaterialet finnes i det vest-tyske Bundesarkiv. Derfra har vår lokale krigshistoriker Knut Støre plukket frem et avslørende billedmateriale som i dag offentliggjøres i Nordlandsposten. På bildet over ser vi reichskommissair Terboven takke norske frivillige flyplassarbeidere på Værnes i 1940 for vel utført jobb.

(SIDE 8)

Her var det ikke snakk om tvangsarbeid, men frivillig innsats som ble belønnet med bl.a. tobakk og schnaps. Bordene i bakgrunnen var det som ble benyttet til utdeling av belønningene. Det er Terboven som står på taterstolen på Værnes. (Bundesarkiv)

Np - Knut Hoff

Kampen for Norges frigjøring er et ærefullt kapittel i vår historie. Men kapitulasjonstidens aktiviteter fra norsk side er såvisst ikke bare ærefulle. Det kan settes

et stort spørsmålstegn ved hvem som skal kaste den første sten, her. Undertegnede var imidlertid for ung til å bli tatt hensyn til, det være seg på den ene eller annen side, den gangen, og vil ihvertfall her rispe litt i overflatefernissen.

Det er en kjent sak at det var den største betydning for det tyske Luftwaffe å få Værnes flyplass i brukbar stand i 1940. Landingsforholdene der var katastrofale, og den tyske luftwaffegeneralen selv, såvel som en rekke andre måtte lande på isen på Jonsvatnet. Ett og annet fly fikk tyskerne i luften med isen som startbane, men vårløsningen lå like om hjørnet, og det var ikke mange dagene man kan kunne regne med at isen ville holde.

NORDMENN HJALP TIL

Sverre Hartmann forteller om disse ting i sin omdiskuterte bok «Spillet om Norge» som kom ut i 1958:

«I febrilsk tempo ble det bygget ut en ny flyplass på Værnes ved hjelp av trelemmer. Arbeidet foregikk i is og sne under innsats av 3.000 norske arbeidere. Den 25. april var trebanen brukbar, akkurat i de timene at Jonsvatnet begynte å gå opp. Midt under arbeidet ble Vær-

nes utsatt for et større britisk flyangrep. Verftshallen, verkstedet, soldathjemmet og andre bygninger gikk i luften. Men nye avdelinger var kommet til i mellomtiden, og arbeidet med utbyggingen fortsatte uten stans.

Den 29. april lyktes det kampgruppene fra Oslo å forene seg med troppene i Trondheim. Veiene ble atter bragt i orden. Det varte heller ikke mange dagene før man kunne løse lastebiler igjen, tross teleløsningen, og før jernbanen var bragt i stand. Krisen i Trøndelag var overvunnet. Kampen om Narvik kunne gå for fullt. De følgende fem uker sto helt i Narviks tegn. På flyplassen ved Trondheim ble det fortsatt arbeidet febrilsk for å forlenge startbanene. Belegget steg til 3.500 mann». Sitat slutt.

DYSTER LESNING

Det som videre skjedde er enda mer forstemmende les-

ning om hvordan nordmenn hjalp til med å bygge ut Lade flyplass, samt Øysand. Da Hattfjelldal ble besatt, sto en erfaren gruppe norske flyplassbyggere til rådighet. På fjorten dager bygget de en provisorisk flyplass der av trelemmer. Da først kunne de tyske Stukas-maskinene settes inn for full kraft, for flystrekningen Trondheim-Narvik og retur ble for stor for dem, ellers. Tyskerne tillat disse flyplassene en enorm betydning for utviklingen av krigen i resten av Norge.

LOKKET MED

TOBAKK OG ALKOHOL

I stilhet vil vi forbigå byggingen av Bodø flyplass. Innsatsen av norske medhjelpere var her ikke ringere. Men det er også lite hyggelig å tenke på at nordmenn var med og bygget Værnes. De ble lokket til å jobbe der med alkohol og tobakk som sto stilt ut på store bord. Og de

bet på agnet med begjærlighet! Bilder som nylig er skaffet til veie fra tyske arkiver forteller mer enn ord. Det var også nordmenn med og lastet inn bomber på Værnes som de visste skulle brukes i hodet på landsmenn lenger nord i landet, bl.a. Bodø!

Slikt er lite hyggelig lesning. — en slagskygge inn over Norges historie. Det er forståelig at våre allierte satte et stort spørsmålstegn ved nordmennenes evne og vilje til å forsvare seg selv. Det er vondt å rippe opp i dette. Men har vi lært av det, kan det godtas. En kostbar lærdom om ting vi håper ikke vil gjenta seg. Det skulle understreke betydningen av at vi slutter helhjertet opp om dagens forsvar!

Det er forøvrig en kjent sak at det aldri ble reist noen form for tiltale mot noen av de norske flyplassarbeiderne i forbindelse med rettsoppgjøret som fulgte da krigen var over.